

BS/127/2013

**POLACY O ZAROBKACH
RÓŻNYCH GRUP ZAWODOWYCH**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W sierpniowym badaniu¹ zapytaliśmy Polaków, ile według nich zarabiają przedstawiciele różnych grup zawodowych, a ile powinni zarabiać. Pytanie dotyczyło dwudziestu czterech zawodów i stanowisk, znanych przeciętnemu Polakowi z codziennych kontaktów lub mediów.

POSTRZEGANA I POSTULOWANA HIERARCHIA ZAROBKÓW ORAZ STOSUNEK DO ZRÓŻNICOWANIA DOCHODÓW

Spośród objętych badaniem zawodów i funkcji najwyższe dochody – w ocenie ankietowanych – osiągają dyrektorzy dużych przedsiębiorstw. Na drugim miejscu znalazł się prezydent. Taki też – w opinii Polaków – powinien być wierzchołek hierarchii dochodów w naszym kraju. Warto tu przypomnieć, że dziewięć lat temu Polacy uważali, iż zarobki osób sprawujących funkcje kierownicze w gospodarce nie powinny przekraczać uposażenia prezydenta².

Zdaniem respondentów grupy zawodowe najmniej zarabiające – spośród tych, których dotyczyło pytanie – to sprzątaczk i sprzedawcy sklepowi. Również ich pozycja w hierarchii dochodów nie budzi zastrzeżeń większości badanych.

Nieco odmiennie kształtuje się kolejność poszczególnych zawodów i funkcji, które znalazły się na mniej skrajnych pozycjach w hierarchiach zarobków postrzeganych i postulowanych. W większości przypadków postrzegana pozycja poszczególnych grup zawodowych w hierarchii dochodów nie odbiega jednak znacząco od oczekiwań badanych. Wyjątek stanowią księża i posłowie. W ocenie ankietowanych w hierarchii dochodów dwudziestu czterech grup zawodowych księża otwierają drugą dziesiątkę, a osiągnę

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (279) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–12 sierpnia 2013 roku na liczącej 904 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Por. komunikat CBOS „Postrzegana i postulowana wysokość zarobków”, czerwiec 2004 (oprac. B. Badora).

przez nich dochody są postrzegane jako niemal identyczne z zarobkami inżynierów. Obecne dochody księży postrzegane są przez Polaków jako zbliżone do tych, jakie osiągają przedstawiciele innych profesji wymagających wyższego wykształcenia, natomiast ich zdaniem powinny one plasować się w dolnej części hierarchii i być zbliżone raczej do najniższych postulowanych wynagrodzeń. Posłowie zaliczani są przez respondentów do pierwszej piątki najlepiej zarabiających spośród dwudziestu czterech grup, których dotyczyło pytanie, a ich dochody postrzegane są jako zbliżone do dochodów prywatnych przedsiębiorców. Badani oczekują natomiast, aby posłowie pod względem swych dochodów plasowali się raczej w środku hierarchii i byli wynagradzani mniej więcej tak samo jak oficerowie wojska.

Porównanie odpowiedzi na pytanie, ile – w opinii badanych – zarabiają ludzie pracujący w zawodach lub pełniący funkcje, które objęliśmy badaniem, z tym ile – według nich – powinni zarabiać, pokazuje, iż Polacy oczekiwali by zdecydowanego spłaszczenia obecnego zróżnicowania dochodów. W ocenie ankietowanych obecne dochody najlepiej zarabiającej grupy (dyrektorzy dużych przedsiębiorstw) stanowią osiemnastokrotność (18,3) najniższych dochodów (sprzątaczkę). Zgodnie z postulatami, ta rozpiętość powinna być dwuipółkrotnie mniejsza i wynosić 7,3. Spłaszczenie dochodów powinno objąć przede wszystkim górne strefy hierarchii.

W odniesieniu do większości grup zawodowych i funkcji, których dotyczyło pytanie, badani akceptują dochody nieprzekraczające trzykrotności najniższego postulowanego wynagrodzenia. Zdecydowanie wyższe dochody Polacy skłonni byliby przyznać jedynie dyrektorowi dużego przedsiębiorstwa i prezydentowi (odpowiednio: 7,3 i 6,3 najniższego wynagrodzenia). W pierwszej piątce najlepiej zarabiających powinni znaleźć się także prywatny przedsiębiorca, profesor uniwersytetu i minister.

Tabela 1. Zarobki **postrzegane**

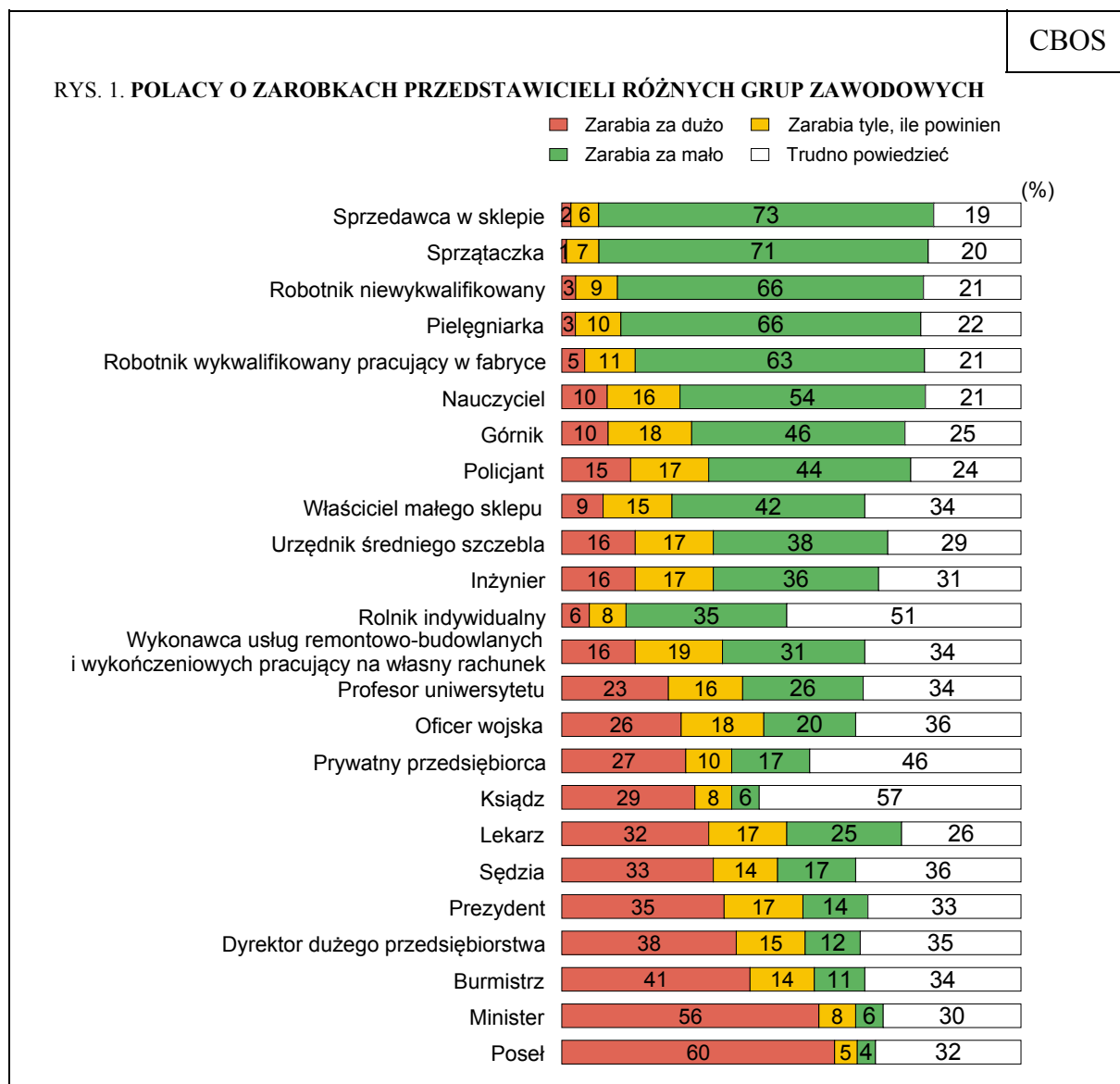
Jak Pan(i) sądzi, ile OBECNIE, przeciętnie miesięcznie, ZARABIAJĄ ludzie pracujący w następujących zawodach lub pełniący określone funkcje?	Średnia w złotych	Krotność najniższego postrzeganego wynagrodzenia (tzn. wynagrodzenia sprzątaczkii)
Dyrektor dużego przedsiębiorstwa	25 689,19	18,3
Prezydent	20 395,04	14,5
Minister	15 599,02	11,1
Prywatny przedsiębiorca	12 824,74	9,1
Posel	12 273,40	8,7
Burmistrz	9 785,99	7,0
Profesor uniwersytetu	8 147,89	5,8
Sędzia	7 979,07	5,7
Lekarz	7 849,29	5,6
Oficer wojska	6 087,36	4,3
Ksiądz	5 404,70	3,8
Inżynier	5 403,74	3,8
Górnik	4 806,46	3,4
Wykonawca usług remontowo-budowlanych i wykończeniowych pracujący na własny rachunek	4 757,05	3,4
Policjant	3 567,72	2,5
Właściciel małego sklepu	3 483,78	2,5
Rolnik indywidualny	3 358,45	2,4
Nauczyciel	2 892,23	2,1
Urzednik sredniego szczebla	2 848,84	2,0
Robotnik wykwalifikowany pracujący w fabryce	2 765,24	2,0
Pielęgniarka	2 197,86	1,6
Robotnik niewykwalifikowany	1 816,10	1,3
Sprzedawca w sklepie	1 600,76	1,1
Sprzątaczkii	1 406,60	1,0

Tabela 2. Zarobki **postulowane**

Ile, Pana(i) zdaniem, POWINNY ZARABIAĆ te osoby?	Średnia w złotych	Krotność najniższego postulowanego wynagrodzenia (tzn. wynagrodzenia sprzątaczk)
Dyrektor dużego przedsiębiorstwa	16 710,27	7,3
Prezydent	14 454,14	6,3
Prywatny przedsiębiorca	9 534,54	4,2
Profesor uniwersytetu	8 161,60	3,6
Minister	7 894,05	3,4
Burmistrz	7 598,71	3,3
Sędzia	7 465,92	3,3
Lekarz	6 764,36	3,0
Górnik	6 148,66	2,7
Inżynier	5 984,15	2,6
Posel	5 830,89	2,5
Oficer wojska	5 826,51	2,5
Wykonawca usług remontowo-budowlanych i wykończeniowych pracujący na własny rachunek	4 964,31	2,2
Rolnik indywidualny	4 853,67	2,1
Właściciel małego sklepu	4 427,35	1,9
Policjant	4 402,96	1,9
Robotnik wykwalifikowany pracujący w fabryce	4 035,22	1,8
Nauczyciel	4 025,46	1,8
Pielęgniarka	3 484,00	1,5
Urzędnik średniego szczebla	3 315,03	1,4
Robotnik niewykwalifikowany	2 835,89	1,2
Ksiądz	2 798,89	1,2
Sprzedawca w sklepie	2 602,63	1,1
Sprzątaczk	2 291,64	1,0

KOMU ZABRAĆ, KOMU DODAC

Opinie na temat adekwatności poziomu dochodów poszczególnych grup zawodowych i osób sprawujących różne funkcje są zróżnicowane. Blisko trzy czwarte badanych jest zdania, że zbyt niskie są obecne dochody sprzedawców sklepowych i sprzątaczek (odpowiednio: 73% i 71%). Po dwie trzecie ankietowanych uważa, iż zaniżone są dochody robotników niewykwalifikowanych i pielęgniarek. Niewiele mniej (63%) sądzi, że problem ten dotyczy też robotników wykwalifikowanych pracujących w fabrykach. Ponad połowa respondentów (54%) przyznałaby podwyżki nauczycielom. Ponadto znaczące grupy badanych za zbyt niskie uznały obecne dochody górników (46%), policjantów (44%), właścicieli małych sklepów (42%), urzędników średniego szczebla (38%), inżynierów (36%) i rolników indywidualnych (35%).

Na przeciwnym biegunie znajdują się osoby pełniące funkcje polityczne. Większość Polaków (60%) uważa, że obecnie zbyt wysokie są zarobki posłów. Ponad połowa (56%) sądzi, że powinny zostać zmniejszone zarobki ministrów. Znaczące grupy respondentów obniżyłyby także dochody burmistrzom (41%), dyrektorom dużych przedsiębiorstw (38%) i prezydentowi (35%).

Porównując średnie zarobków postrzeganych i postulowanych również łatwo zauważyć, że są grupy zawodowe, które zdaniem Polaków powinny zarabiać więcej niż obecnie, oraz takie, których dochody – w odczuciu społecznym – są zbyt wysokie. W szczególności jako zbyt wysokie postrzegane są dochody księży oraz osób sprawujących różnego rodzaju funkcje polityczne. W przypadku księży obniżenie zarobków postuluje mniej niż jedna trzecia badanych, jednak proponowane obniżki są bardzo duże. Warto też zaznaczyć, że w odniesieniu do księży czterech na stu respondentów (4%) wyraziło opinię, że powinni swoją funkcję pełnić społecznie, bez wynagrodzenia. Spośród dwudziestu czterech grup zawodowych objętych badaniem jedyna, której przeciętnie postulowane zarobki są niemal takie same jak postrzegane, to profesorowie uniwersyteccy.

Największe podwyżki, sięgające niemal dwóch trzecich obecnych poborów, powinni zdaniem badanych otrzymać sprzedawcy sklepowi i sprzątaczkę (63% obecnych zarobków). Niewiele mniejsze podwyżki, przekraczające połowę obecnych pensji, powinny objąć także pielęgniarki (59% obecnych zarobków) i robotników niewykwalifikowanych (56% obecnych zarobków). W ocenie respondentów znacząco powinny też wzrosnąć zarobki robotników wykwalifikowanych pracujących w fabrykach (o 46%), rolników indywidualnych (o 45%), nauczycieli (o 39%). Wyższe dochody niż obecnie powinni także zdaniem badanych uzyskiwać górnicy (o 28%), właściciele małych sklepów (o 27%), policjanci (o 23%), urzędnicy średniego szczebla (o 16%) i inżynierowie (o 11%).

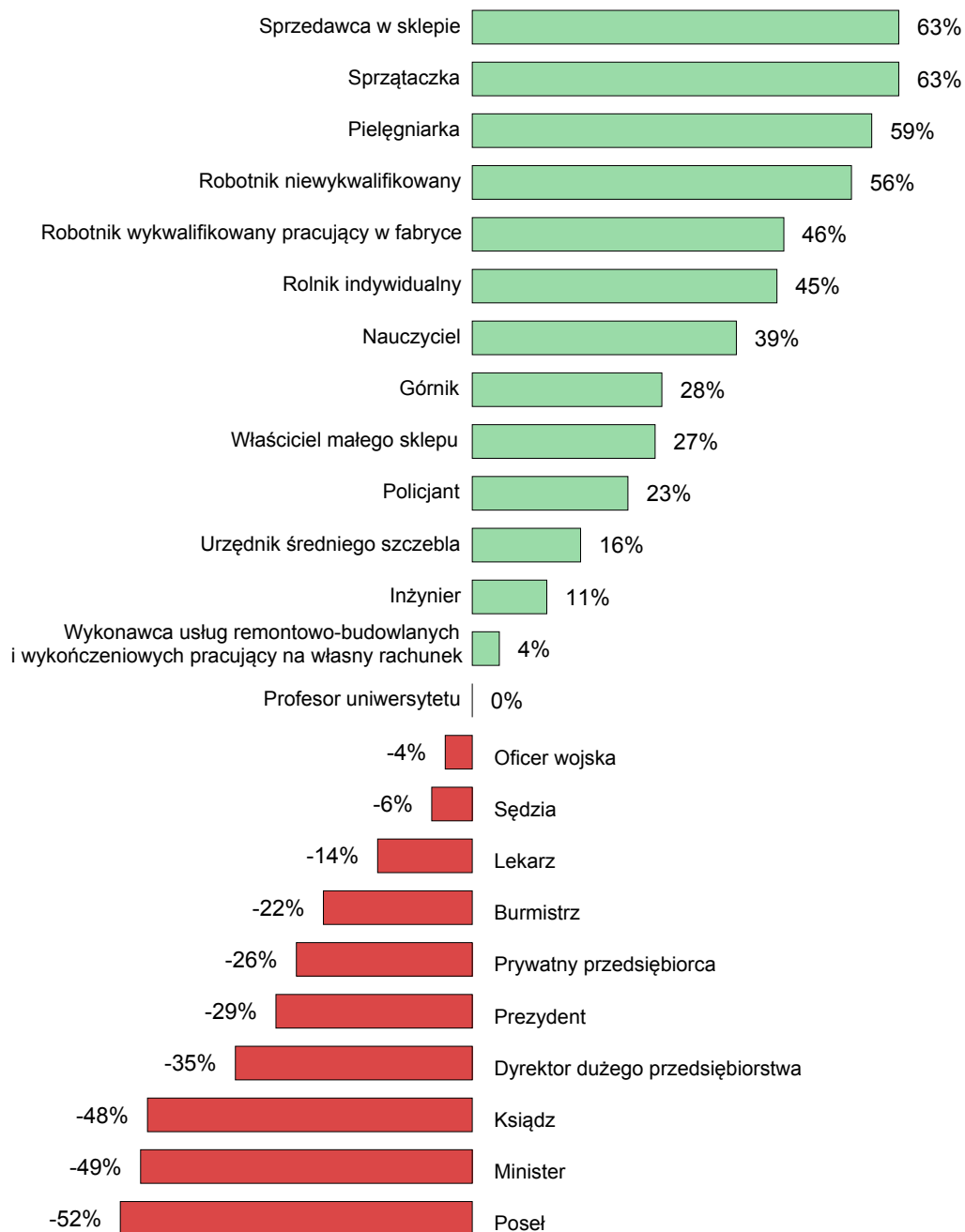
Zdecydowane obniżki dochodów postulowane są natomiast w stosunku do posłów (o 52% obecnych dochodów), ministrów (o 49%) i księży (o 48%). Badani znacząco obniżyliby też dochody dyrektorów dużych przedsiębiorstw (o 35%), prezydenta (o 29%), prywatnych przedsiębiorców (o 26%) i burmistrzów (o 22%). W mniejszym stopniu obniżki zarobków powinny dotknąć lekarzy (o 14%).

Tabela 3. Zarobki postulowane a postrzegane

Jak Pan(i) sądzi, ile OBECNIE, przeciętnie miesięcznie, ZARABIAJĄ, a ile POWINNI ZARABIAĆ ludzie pracujący w następujących zawodach lub pełniący określone funkcje?	Ile zarabia	Ile powinien zarabiać	Ile powinni zarabiać w stosunku do obecnych zarobków
	w złotych		
Sprzedawca w sklepie	1 600,76	2 602,63	163% *
Sprzątaczką	1 406,60	2 291,64	163% *
Pielęgniarka	2 197,86	3 484,00	159% *
Robotnik niewykwalifikowany	1 816,10	2 835,89	156% *
Robotnik wykwalifikowany pracujący w fabryce	2 765,24	4 035,22	146% *
Rolnik indywidualny	3 358,45	4 853,67	145% *
Nauczyciel	2 892,23	4 025,46	139% *
Górnik	4 806,46	6 148,66	128% *
Właściciel małego sklepu	3 483,78	4 427,35	127% *
Policjant	3 567,72	4 402,96	123% *
Urzędnik średniego szczebla	2 848,84	3 315,03	116% *
Inżynier	5 403,74	5 984,15	111% *
Wykonawca usług remontowo-budowlanych i wykończeniowych pracujący na własny rachunek	4 757,05	4 964,31	104%
Profesor uniwersytetu	8 147,89	8 161,60	100%
Oficer wojska	6 087,36	5 826,51	96%
Sędzia	7 979,07	7 465,92	94%
Lekarz	7 849,29	6 764,36	86% *
Burmistrz	9 785,99	7 598,71	78% *
Prywatny przedsiębiorca	12 824,74	9 534,54	74% *
Prezydent	20 395,04	14 454,14	71% *
Dyrektor dużego przedsiębiorstwa	25 689,19	16 710,27	65% *
Ksiądz	5 404,70	2 798,89	52% *
Minister	15 599,02	7 894,05	51% *
Posel	12 273,40	5 830,89	48% *

* Różnice średnich istotne statystycznie na poziomie 0,05

RYS. 2. WYSOKOŚĆ ZAROBKÓW POSTULOWANYCH W STOSUNKU DO POSTRZEGANYCH

Polacy – ogólnie rzecz biorąc – dość realistycznie oceniają zarobki przedstawicieli grup zawodowych, których dotyczyło badanie. Średnie obliczone z kwot podawanych przez respondentów nie odbiegają rażąco od rzeczywistych przeciętnych dochodów osiąganych przez osoby zaliczane do tych grup.

Wyniki badania jednoznacznie wskazują, że Polacy nie akceptują obecnego zróżnicowania dochodów i oczekiwaliby jego zdecydowanego spłaszczenia. Wynika to bezpośrednio z postulatów obniżki najwyższych dochodów przy jednoczesnej podwyżce zarobków dla grup zawodowych plasowanych na dole hierarchii dochodów. Postulaty obniżenia zarobków dotyczą w szczególności osób sprawujących funkcje polityczne, a także duchownych. Warto też zwrócić uwagę, iż obecnie Polacy dopuszczają, aby osoby zarządzające dużymi przedsiębiorstwami zarabiała więcej niż prezydent.

Opracowała

Barbara BADORA